

Hur svårt kan det va?

JOHANNA UDDÉN

Det handlar om design. Och om avsaknaden av en tillåtande attityd kring vackert och fult på landets designutbildningar. Designbyrån Uglycute menar att det finns en rädsla för att prata om form. De vill lösa upp det akademiska förhållningssättet där teorin styr vad som är vackert.

– Vi vill ha samtal som läcker. Alla måste inte ha samma åsikt. Vi är kritiska till designdesignen, helt enkelt, förklarar Andreas Nobel.

Designbyrån Uglycute bildades 1999 och består av Andreas Nobel, inredningsarkitekt, och Fredrik Stenberg, arkitekt, samt Jonas Nobel och Markus Degerman, båda konstnärer. Jonas Nobel och Fredrik Stenberg umgicks under uppväxten i Uppsala, men det var när de alla fyra började träffas och diskutera sina utbildningar och den svenska designvärlden som Uglycute började ta form.

– Jag gick på arkitektutbildningen på KTH och Andreas gick på Konstfack. Jonas och Markus hade nyss gått ut Konsthögskolan i Umeå. Det som var gemensamt för utbildningarna var att de öppna samtalen och diskussionerna saknades. Vi pratade om varför det finns en så tydlig designnorm, säger Fredrik Stenberg.

Vi tyckte att våra lärare var enkelspåriga. All design kan sättas i ett sammanhang; historiskt, formmässigt, teoretiskt och så vidare. Det är en generös hållning, där alla får plats, menar Andreas Nobel.

Men det är lätt att sitta och beklaga sig över en öl. Snart kände de att deras diskussioner borde formuleras och föras ut. De bildade gruppen Uglycute och skrev ner sina tankar i tidningen Katzenjammer som de gav ut under åren 1999–2002. Här skrev de kritiska artiklar som *Om det otrevliga, Myten om det gemytliga*

eller *Huka er arkitekter och designers, nu laddar han om!* – om handelsminister Pagrotskys nyväckta intresse för arkitektur och design.

– Efter att ha arbetat med att formulera idéerna i ord under en period, kände vi att vi också ville materialisera förslagen, säger Andreas Nobel. Vi började göra design tillsammans utifrån våra teorier och idéer.

– Ett problem i branschen är att man bara gör en sak. Man projekterar, man skriver teorier eller så ritar man. Vi vill göra allt det där, säger Fredrik Stenberg. Som praktiserande arkitekt är det också bra att föreläsa, att tvingas att formulera sig, tillägger han.

Alla fyra har egna karriärer vid sidan av Uglycute, men det är när de jobbar tillsammans som de bästa idéerna kommer. Dessutom tycker de att workshops är ett bra sätt att utvecklas. De har varit inbjudna vid flera tillfällen på både Konstfack, Beckmans och KTH och många av deras bästa formgivningsidéer har fötts i samarbete med eleverna.

Uglycute flyttade nyligen till nya lokaler i en källare på Kvarngatan på Söder och de stora ytorna har öppnat nya möjligheter för gruppen.

– Vi har börjat bjuda in till seminarier och utställningar med olika designers. Vår filosofi är att det ska vara kul och gå lätt, men för den skull ska det inte vara mindre seriöst och bra. Ett problem med utställningsverksamheten på till exempel Nationalmuseum, är att de aldrig har tillräckligt med pengar och de har flera års framförhållning. Vi vill att det ska gå fort och vara enkelt och billigt. Hur svårt kan det va? undrar Andreas Nobel.

Bland de designuppdrag som Uglycute har finns både rent konstnärliga projekt och mer kommersiella uppdrag som showrooms och mässor. Konstprojekten

har ingen ekonomi, men blir en slags konstnärlig forskning som sedan kan användas i ett mer kommersiellt sammanhang.

– Ett exempel är konstprojektet *Modern Talking* på Galleri Enkehuset 2003 där vi arbetade med byggmoduler i frigolit. Vi återanvände materialet och idéerna när vi gjorde ett showroom för *Guldsyrsan* på Berns tidigare i år, berättar Fredrik Stenberg.

– Och nålfiltsmattan som vi använde i *Konst 2*. Vi skulle göra inredningen till en konsthall i migrationsverkets tidigare lokaler i Skärholmen. Det var ett riktigt lågbudgetprojekt och vi behövde ett billigt, enhetligt material som kunde hålla ihop det ursprungliga spretiga rummet. Vi gick igenom en materiallista med priser och såg att nålfiltsmattan var den absolut billigaste golvbeläggningen. Vi använde den till att drapera väggar och diskar. Nålfiltsmattan använde vi sedan, men på ett striktare sätt, när vi gjorde ett showroom till *Annell Ljus + Form*, säger Andreas Nobel.

Uglycute arbetar mycket med materialet. Vad vill

det här materialet? frågar de sig och spånskivan blir bruten istället för sågad och frigoliten blir byggsten istället för en gjutform och så vidare. De använder också gärna oväntade eller oförutsägbara former.

– Vi har använt kilformen mycket och den växte fram under en workshop i Oslo när vi arbetade med att bryta upp de räta linjerna i rummet. Kilformen använde vi sen i den utställningsarkitektur vi gjorde på konstmuseet Mucsarnok i Budapest. Och nu har vi använt formen i vårt förslag till gestaltning på Bergaskolans gård, berättar Fredrik Stenberg.

För 1,5 år sedan fick de uppdraget att göra en utomhusgestaltning på Bergaskolan i anslutning till den nya tillbyggnaden.

– Vi tycker att många lekplatser är för övertydliga. Istället vill vi göra något som inte har någon riktig eller felaktig användning. Vårt förslag lämnar leken öppen och vi har ritat en kilformad plattform med gräs på toppen och ett hål i mitten, förklarar Andreas Nobel.

De har tagit fram förslaget i samarbete med en så kallad brukargrupp bestående av elever, föräldrar och skolpersonal. Och tillsammans kom de fram till placeringen på en mjukt formad upphöjning.

– Vi lägger en ”kulturkulle” ovanpå naturkullen, vilket i sig är en kul tanke, menar Andreas Nobel.

Utomhusmiljön och det slitage som följer på elevernas lek gjorde att materialvalet blev en utmaning och de har sökt länge efter något riktigt hållbart. Fredrik Stenberg visar upp ett prov av Polyplank som är gjort av återvunnen plast och trä.

– Vårt förslag bygger på en knuttimrad konstruktion i det här materialet. Det ruttar inte och det tappar inte färgen. Det är helt idealiskt, förklarar han.

Lekskulpturen på Bergaskolan kommer att byggas av dem själva i maj och förhoppningen är att den invigs under skolavslutningen. Uppsala konstmuseum som hållit i projektet hoppas på att få samarbeta i flera pedagogiska projekt med Uglycute i framtiden. ●